

**Online sociale veiligheid
(Mediawijsheid)**

leerlabs
)

curio

Online sociale veiligheid (Mediawijsheid)

Sociale veiligheid is essentieel voor mensen en dus ook leerlingen en studenten op school. Het heeft te maken met:

- Zijn wie je bent
- Zeggen wat je vindt
- Ongeacht afkomst, geslacht, seksuele geaardheid, religie etc.
- Omgeving en cultuur waarin je je comfortabel en veilig kan voelen.

Dit geldt niet alleen voor onze fysieke (offline) samenleving maar ook voor dat deel van de samenleving wat online plaatsvindt. Dit deel krijgt een steeds groter aandeel in onze samenleving.

Mediawijsheid in het onderwijs

Klik en lees:

01.

Wat is
Mediawijsheid?

02.

Wat werkt

03.

Les materialen

04.

Scholing en
contactpersoon

05.

Literatuur en links

06.

De rol van school

01. Wat is mediawijsheid?

Mediawijsheid is de verzameling aan **competenties** die je nodig hebt om actief en bewust **deel te nemen** aan onze **mediasamenleving** ([bron](#))

Oftewel:

Je bent mediawijs wanneer je voldoende bewust bent van de **kansen** en **risico's** die de omgang met onze online wereld met zich meebrengen.

Er zijn tal van [topics](#) die hiermee verband houden. Deze topics bieden vooral veel kansen maar er kleven dus ook veel risico's aan.

HOME

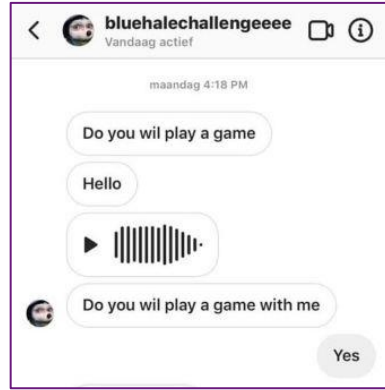
curio

Topics Mediawijsheid

Let op, dit zijn een paar voorbeelden van topics maar er is nog **veel meer**. Klik op de afbeeldingen voor meer informatie over deze topics

Social Media

Challenges

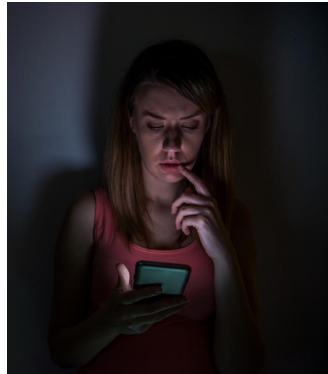
VR/AR

Gamen

Sexting

Pesten

Online bedrog

Synthetische media
(deepfakes)

Nepnieuws

HOME

Topics Mediawijsheid

Social Media

Dit is een verzamelbegrip voor alle online platformen waar de gebruikers content genereren i.p.v. een professionele redactie. Normaal gesproken zijn ze gemakkelijke toegankelijk en uiteraard geschikt voor het delen van berichten en beelden.

Meer info:

- [Mediawijsheid.nl](https://www.mediawijsheid.nl)
- Meest gebruikte [platformen](#) (vergeet [deze](#) niet)
- Anonieme chat apps zoals [Omegle](#) (bekijk ook [deze](#))

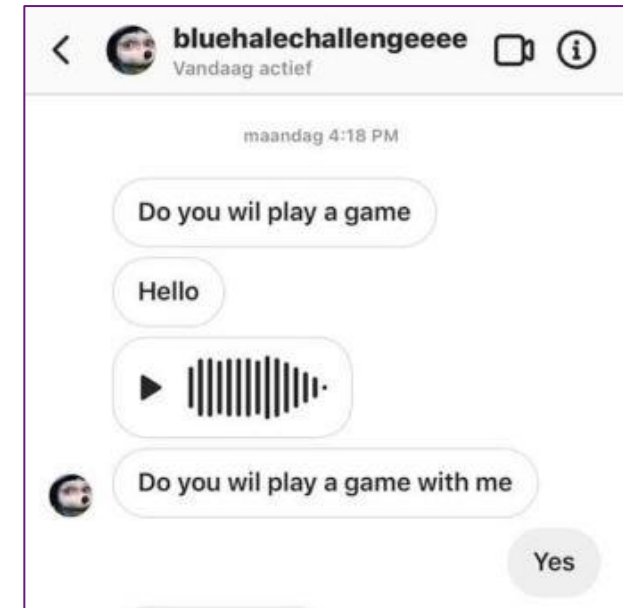
Topics Mediawijsheid

Challenges

Sommige challenges zijn best leuk zoals de [ice bucket challenge](#).

Maar er zijn veel meer challenges waarvan veel minder leuk zijn of zelfs gevaarlijk. Meer info:

- Goede [site](#) over challenges
- [Voorbeeld](#) van gevaarlijke challenge
- [Mediawijsheid.nl](#) (ook voor onderwijsprofessionals)

Topics Mediawijsheid

Virtual Reality en Augmented Reality

Bij VR bevind je je in een digitale omgeving waarbij de werkelijkheid niet meer zichtbaar is. Bij AR wordt er een digitale laag over de werkelijkheid geprojecteerd. Deze technieken gaan we veel meer terug zien in de toekomst.

Momenteel kunnen we deze technieken realiseren m.b.v. brillen of andere projectiemethoden. Maar in de [toekomst](#) hebben we deze misschien wel niet meer nodig.

Meer info:

- [Mediawijsheid.nl](https://mediawijsheid.nl)
- VR en AR [via](#) je telefoon
- [VR](#) in combinatie met het tegengaan van [pesten](#)
- Interessant [boek](#)

Topics Mediawijsheid

Gamen

Gamen is [populair](#) bij jongeren en is vaak ook erg leuk én leerzaam. Maar er zijn ook nadelen en risico's.

Meer info:

- [Mediawijsheid.nl](#)
- Interessante [documentaire](#)
- Interessant [boek](#)

Topics Mediawijsheid

Sexting

Sexting is het delen van seksueel getinte beelden (e/o teksten). Op deze manier kunnen jongeren hun seksualiteit ontdekken. Dit kan spannend zijn maar er zitten zeker risico's aan.

Meer info:

- [Mediawijsheid.nl](https://mediawijsheid.nl)
- Een van de [risico's](#) uitgelicht en hoe dit kan leiden tot [pesten](#)

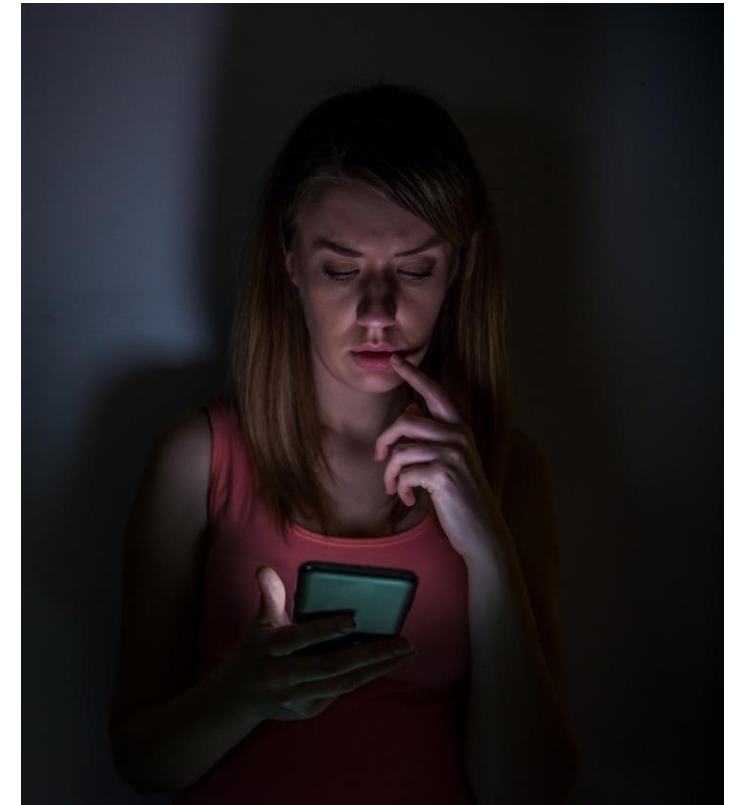
Topics Mediawijsheid

Pesten

Pesten gebeurt niet alleen 'offline' maar vooral ook online. Dit maakt dat het vaak nog minder goed te zien is voor onderwijsprofessionals en ouders.

Meer info:

- [Mediawijsheid.nl](https://mediawijsheid.nl)
- Documentaire over [shaming](#)
- Ook het delen van een vechtfilmpje of andere vervelende [beelden](#) kunnen een vorm van pesten zijn. Dit gebeurt op grotere schaal maar ook op kleinere schaal op scholen.

Topics Mediawijsheid

Online bedrog

Wanneer je klikt op een [phishing](#) linkje of je een artikel wilt kopen bij een [\(nep\)webshop](#) of je wordt gebeld omdat je wellicht [problemen](#) hebt met je pc, kan je worden opgelicht. Criminelen proberen hiermee slachtoffers geld afhandig te maken.

Dit raakt het thema [ondermijning in het onderwijs](#) omdat criminelen bij deze activiteiten [jongeren](#) kunnen betrekken.

Meer info:

- Deze [docureeks](#) behandelt vormen van online bedrog
- Hoe goed is jouw [wachtwoord](#)?
- De waarde van een [goed](#) wachtwoord
- [2Staps](#) verificatie
- [Whatsapp-fraude](#)

Topics Mediawijsheid

Synthetische media

Dit zijn media die gemaakt of bewerkt zijn door [kunstmatige intelligentie](#) (of AI). Hierdoor kan de grens tussen echt en nep vervagen.

Meer info:

- Deepfakes [uitgelegd](#)
- Tom Cruise in [deepfake](#)
- Mark Rutte in [deepfake](#)
- Foto's van mensen die [niet bestaan](#) (refresh voor nieuwe foto). Met [uitleg](#)
- Interessant [boek](#)

Topics Mediawijsheid

Nepnieuws

Nepnieuws is nieuws wat onjuist of deels onjuist is. Grofweg zijn er 3 motieven voor nepnieuws.

1) Clickbait – pakkende, sensationele titels die nieuwsgierigheid prikkelen en doorlinken naar een site vol met reclames (zie afb). 2) Humor – [dit](#) is een bekend voorbeeld. 3) Manipulatie van opinie – dit is de meest gevaarlijke [vorm](#) van nepnieuws.

Het vergt dus een kritische houding om nieuws op juiste waarde te schatten. Dit is soms lastig. Ook voor leerlingen en studenten.

Meer info:

- Mediawijsheid.nl

17 Facts You Won't Believe Are True
Hope you're sitting down for this one.
posted on Oct 24, 2014

Online vs Offline

Om de belevingswereld van kinderen en jongeren te begrijpen is het nodig om goed te beseffen hoe onze online wereld zich verhoudt tot onze oude offline wereld.

We denken nog te vaak dat de online samenleving losstaat van onze offline samenleving.

Dit is al lang niet meer zo.

Deze twee werelden zijn homogeen in elkaar opgegaan als suiker in water.

Ze vormen een compleet gemengde samenleving.

Kinderen en jongeren zijn [digital natives](#) en groeien in onze versmolten samenleving op. Anders dan oudere generaties die de ontwikkeling hiervan hebben meegemaakt.

Begeleiding van jeugd begint met **dit besef**.

‘Hard Fietsen’

Voor een tweede besef is een analogie met fietsen goed te gebruiken.

Wanneer kinderen opgroeien leren ze vaak ook fietsen. En vaak kunnen ze dan ook heel hard fietsen. Van hun ouders en op school leren ze hoe ze zich **veilig en verantwoord** door het verkeer kunnen bewegen. Ze leren wat de risico's zijn en weten dan ook hoe ze hiermee om kunnen gaan.

Bij internet en social media begint dat vaak **gelijksoortig** en misschien nog wel **sneller**. Kinderen weten perfect hoe ze met appjes en games om moeten gaan (ze kunnen hard fietsen). Maar ze zijn zich vaak niet bewust van de risico's die daar bij horen.

Ze moeten dus ook deze ‘verkeersregels’ leren. Hier ligt een mooie taak voor ouders en onderwijsprofessionals. Dit begint bij het eerst **zelf bewust zijn** van de risico's

Internet is als fietsen:

Vaak kunnen mensen ontegenlijk hard fietsen maar vergeten dat er een auto (of vrachtwagen!) van rechts kan komen.

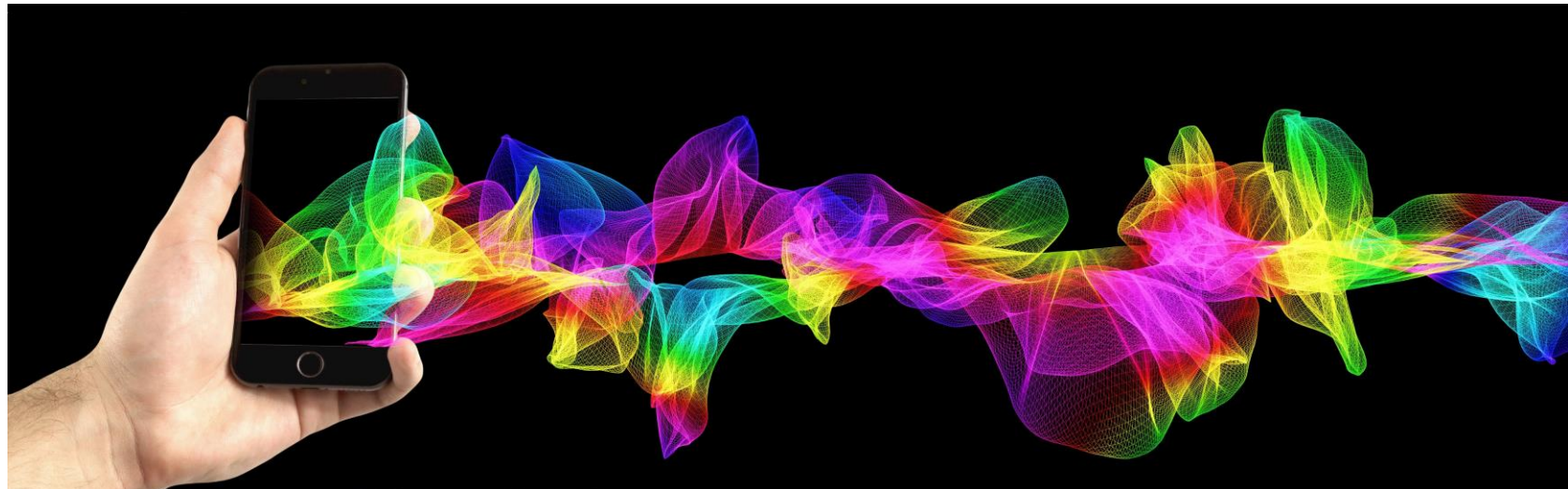
02. Wat werkt

Tips

1. Het verbeteren van mediawijsheid draagt bij een betere (online) sociale veiligheid.

Het is goed wanneer we ons meer bewust zijn van risico's van social media en internet gebruik en de consequenties die ons online gedrag op anderen kunnen hebben.

In dat geval kunnen we ons vervolgens zodanig gedragen dat we prettiger, bewuster en veiliger met elkaar omgaan.

Tips

2. Besef dat online en offline een homogeen mengsel vormen

Tips

3. Kinderen en jongeren kunnen hard [fietsen](#) maar weten niet altijd dat er een vrachtwagen van rechts kan komen.

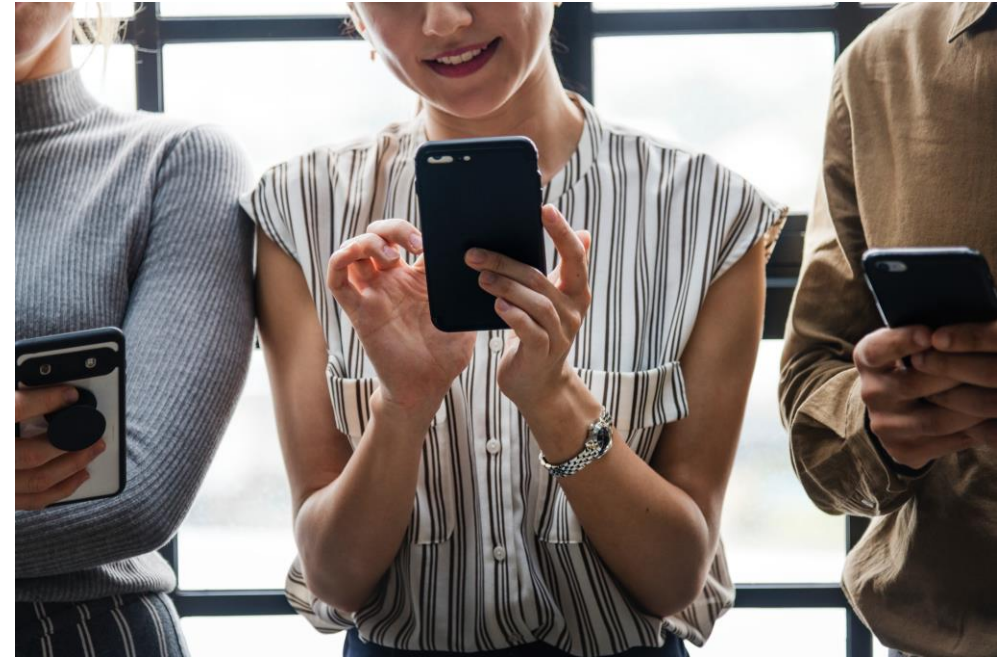
Tips

4. Blijf (zo veel mogelijk) op de hoogte waar jongeren online mee actief zijn

Wanneer je goed weet wat er bij jongeren speelt, ben je met die kennis in staat om hen beter te begeleiden bij mogelijke risico's. Maar focus vooral ook op kansen. Het is veel mooier om ze hierin te begeleiden.

De mate waarin je hen kan begeleiden heeft natuurlijk ook te maken met jouw eigen affiniteit en interesse in het onderwerp.

Belangrijk is om bij jezelf te blijven maar een [praatje](#) maken en nieuwsgierig zijn in wat hen bezighoudt kan altijd.

Tips

5. Ga het gesprek aan met jongeren en wees bewust van je oordeel.

Leerlingen en studenten vinden het fijn wanneer je interesse in hen toont. Je kan ze een aantal vragen stellen als:

- Wat doe je het liefst online?
- Game jij? meer dan 68% van de jongeren doen dit ([bron](#))
- Wat vind je de mooiste game (en waarom)?
- Welke mensen (influencers) volg jij (en waarom)?
- Heb je ook wel eens wat vervelends meegemaakt op internet? 33% van de jongeren heeft dit ([bron](#))
- Heb je zelf ook wel eens iets vervelend gedaan?

Dit werkt het beste vanuit een nieuwsgierige houding waarbij je je oordeel achterwege laat. Op die manier vertellen jongeren je meer. En dat komt vaak ook de relatie ten goede en dus ook de sociale veiligheid.

03. Lesmaterialen

Klik en lees:

01.

De InternetHelden

02.

Mentorlessen

03.

MBO Mediawijs

04.

Meer.....

Lesmaterialen

1. De internetHelden

Dit programma biedt een lessenreeks van 15 lessen over online veiligheid en burgerschap en zijn bedoeld voor klas 1, 2 en 3 van het voortgezet onderwijs.

Als docent kan je deze lessen zelf aanbieden. Mocht dit voor jou iets te ver gaan dan kan je ook gebruik maken van een docentensessie om je hierbij te ondersteunen.

Bij dit lesmateriaal hoort ook een ouderavond voor brugklasouders.

Het materiaal en diensten worden kosteloos aangeboden.

Meer informatie kan [hier](#) en [hier](#) worden gevonden.

Lesmaterialen

2. Mentorlessen

[Mentorlessen.nl](https://www.mentorlessen.nl) biedt lessen aan voor VO en MBO die zowel doeltreffend zijn als goed te gebruiken zijn in een of meerdere mentorlessen.

Allerlei uiteenlopende [topics](#) worden hier behandeld.

Welkom op de portal met mentorlessen van Bureau Jeugd & Media. U vindt hier enkele mentorlessen over mediawijsheid. Probeer u deze gerust! Elke les heeft een eigen handleiding, maar wijst zich grotendeels vanzelf. De mentorlessen worden regelmatig na feedback aangepast.

Op de hoogte blijven? Meld u dan [hier](#) aan voor de nieuwsbrief. Suggesties voor verbeteringen en/of nieuwe lessen, horen we ook graag. Mail naar info@bureaujeugdmedia.nl. Succes met les!

The screenshot shows a grid of lesson cards. The top-left card is titled 'LES 1' and 'Handleiding docent' with a large 'nep' graphic. Other cards include 'Gevaarlijke spelletjes' with a 'TO BE CONTINUED...' sign, 'Mentorles Sexting' with a 'Respect' sign, 'Verhalen vertellen', and 'Hoe houden we het fijn online?' with a 'CLICKBAIT' sign. The Bureau Jeugd & Media logo is in the top right corner of the screenshot.

Lesmaterialen

3. MBO Mediawijs

Deze [organisatie](#) biedt lessen aan specifiek voor het MBO. Maar vaak zijn ze ook voor het VO te gebruiken.

Allerlei uiteenlopende [topics](#) worden hier behandeld.

The screenshot shows the website **MBO MEDIAWIJS.NL** with a navigation bar (Home, Onderzoek, **Lessen**, Tutorials, Desinformatie, Werkvormtool) and a search icon. A left sidebar contains filter options for skills, topics, levels, and tools. The main content area displays a grid of lesson cards:

- Bizarre Appgroepen**: In de documentaire 'Bizarre Appgroepen' gaat tech-journalist Daniël Verlaan undercover in tientallen WhatsApp-groepen waar Nederlandse pubers in zitten. Hij ontdekte dat hier heftige beelden worden gedeeld. De studenten gaan aan... [Bekijk les](#)
- Bereik vergroten met hashtags**: Aan het einde van de les kan de student minstens drie tips geven waarmee het bereik op sociale media groeit. [Bekijk les](#)
- Jouw digitale footprint**: Bewustwording van je digitale footprint. De student begrijpt dat online gedrag sporen achterlaat die online zichtbaar zijn. [Bekijk les](#)
- Desinformatie, misinformatie en malinformatie**: Wat is desinformatie, misinformatie en malinformatie? Waarin verschillen deze drie van elkaar? In deze les leren de studenten dat op internet onjuiste informatie te vinden is. [Bekijk les](#)
- Sociale media strategisch inzetten**: De studenten laten aan de hand van de opdracht zien dat ze de geleerde kennis kunnen omzetten naar de praktijk door berichten voor sociale media op te stellen. [Bekijk les](#)
- Gepersonaliseerde cookies**: Cookies: Wat zijn het? Wat doen ze? En wat kunnen anderen met jouw cookies? [Bekijk les](#)
- Dataverzameling door Netflix**: [Bekijk les](#)
- Debatteren over privacy**: Aan de hand van verschillende kunstwerken van hedendaagse kunstenaars leren de studenten debatteren over [Bekijk les](#)

04. Scholing en contact

Scholing

Contactpersonen

Scholing

Er zijn diverse instanties die u kunt benaderen voor advies, coaching of scholing:

- [Bureau Jeugd & Media](#)
- [Nationale opleiding mediacoach](#)
- [Hogeschool Windesheim](#)

Voor vragen hierover of meer informatie kan je [terecht](#) bij Martijn Koonings

Contactpersoon vanuit het leerlab

Martijn Koonings

martijn@koningstc.nl of
martijn.koonings@bureaujeugdenmedia.nl

05. Literatuur en Links

Er is veel te vinden en te lezen over mediawijsheid en de diverse diverse topics die erbij horen. Specifiek vind je over deze topics [hier](#) informatie.

Verder is mediawijsheid.nl een goede site om meer informatie te verkrijgen.

06. Rol van de school

Ben zelf mediawijs!

Zorgen voor een sociaal veilige plek om optimaal te kunnen leren.

Ga in gesprek met jongeren

Herken signalen en weet hoe te handelen

Biedt les aan in mediawijsheid en digitaal burgerschap

Samenwerking met andere scholen, jongerenwerk, gemeente en Politie